

29.5.2026

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kuuluttaa kaivoslain (10.6.2011/621) perusteella 29.5.2026 kullanhuuhtontalupaa koskevan päätöksen

Hakija: Ami Telilä

Lupatunnus: HL2019:0041

Alueen sijainti: Inari, Kaarreoja, 7,0 ha

Päätöksiin saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 6.7.2026.

Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Kuulutus ja päätös ovat nähtävänä 29.5.2026 – 6.7.2026 Tukesin verkkosivuilla osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kullanhuuhtontaluvat>

Tieto päätöksen antamisesta on julkaistu sijaintikunnan ilmoituskanavalla.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai puh. 029 5052 000

Kuulutettu 29.5.2026

Pidetään nähtävänä 6.7.2026 asti

Ami Telilä

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN VOIMASSAOLON JATKAMISESTA

Hakija: Ami Telilä
Vireilletulopvm: 15.5.2024
Etu oikeus pvm: 15.5.2024
Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain nojalla jatkoaikaa kullanhuhdontaluvalla HL2019:0041 hakemuksen mukaisesti.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen perusteella luvan voimassaolon jatkamiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki 45 §, 50 § ja 65 §.

Kullanhuhdontaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhdonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Päätöksen voimassaolo

Kullanhuhdontalupa on **voimassa tällä päätöksellä kymmenen (10) vuotta** päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika voimassaolon jatkamiselle. Kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoa tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

Päätöksen täytäntöönpano

Kaivoslain 168.1 §:n mukaisesti **kullanhuhdontalupa**an perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on saanut lainvoiman ja

lupapäätöksessä määrätyt velvoitteet on suoritettu. Kaivosviranomaisen voi kuitenkin kaivoslain 169 §:n nojalla antaa päätöksen täytäntöönpanomääräyksen perustellusta syystä hakijan pyynnöstä, jolloin luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen.

Tässä luvassa määrätty kullanhuuhtontakorvaus on suoritettava vuosittain omatoimisesti lupamääräyksen 12 mukaisesti Metsähallitukselle.

Jos asianomaisen toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on saanut lainvoiman tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Kullanhuuhtonta voidaan kuitenkin aloittaa vasta, kun tässä kullanhuuhtontaluvassa edellytetyt velvoitteet on suoritettu. Kullanhuuhtontaluvalla HL2019:0041 on määrätty yhteensä 1400 euron vakuus.

Luvan haltijan tulee huolehtia, että alueella kullanhuuhtontaa suorittava henkilö tai henkilöt ovat perehtyneet tässä luvassa annettuihin määräyksiin.

Kullanhuuhtonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 7,0 ha
Alueen nimi: Miessipalo
Sijainti: Inari, Kaarrejoja, Lemmenjoen kansallispuisto, Natura 2000 alue, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa. Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

LUPAMÄÄRÄYKSET

Kullanhuuhtontaluvassa annettavat määräykset kaivoslain 54 § mukaisesti:

1. Kullanhuuhtonnan ajankohdat ja menetelmät

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivuun suorittamiseen lupa-alueella. Vuotuinen kaivumäärä on enimmillään 20 m³ ja toiminta tulee rajoittaa vuosittain 1.6.–30.9. väliselle ajalle.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Toiminnan alueellisella ja ajallisella rajoittamisella vähennetään vaikutuksia lupa-alueeseen, sen ympäristöön ja alueen mahdolliseen muuhun toimintaan. Alue on rajattu ja toimintaan tarvittavien lupien lupaehdot lupa-alueella turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia.

2. Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella mahdollisesti sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille kohteille.

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue siistinä ja sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu. Toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että puustolle aiheutuvat vahingot ovat mahdollisimman vähäisiä. Pystypuiden kaataminen on kielletty. Puuston poistamisesta on sovittava etukäteen alueen hallinnasta vastaavan tahon kanssa. Puuryhmiä on jätettävä kaivualueelle.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 24 §.

Sopimalla puuston poistamisesta etukäteen varmistetaan siitä, ettei olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa pääse syntymään.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli lupa-alueelle suunnitellaan vesistöön vaikuttavaa toimintaa, tulee tähän toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomaisena on Lupa- ja valvontavirasto.

3. Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin ja merkittävä tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Kaivannot tulee merkata maastoon heijastinkepeillä. Lisäksi myös kullanhuuhdonnan tarvikkeet on varastoitava alueelle keskitetysti siten, että niistä ei aiheudu poronhoidolle haittaa. Mahdolliset poronhoitotyöt alueella tulee ottaa toiminnassa huomioon ja tämän mahdollistamiseksi toiminta alueella on tarvittaessa keskeytettävä paliskunnan pyynnöstä. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaidat. Poronhoitoon liittyviä rakenteisiin ei saa kajota ilman asianosaisen paliskunnan lupaa, ja kulkemiseen on käytettävä valmiita veräjiä.

Perustelut: Määräys perustuu Poronhoitolain (848/1990) 2§:ään ja kaivoslain 54 §:ään. Alue kuuluu Sallivaaran paliskunnan alueeseen.

Alueen ominaisuudet, luvanmukainen kaivumäärä ja luvassa annettu aikarajoitushuomioiden lupamääräyksellä voidaan varmistua, ettei tämän tai alueen lähimpien lupien luvanmukainen toiminta yhdessä aiheuta poronhoidolle olennaista haittaa.

Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille, määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta sekä rajataan toimintaa ajallisesti.

4. Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 38 § ja 50 §. Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Alue ei sijoitu koltta-alueelle. Kaivosviranomaisen tulee kaivoslain 38 §:n mukaisesti saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskunnan, Metsähallituksen ja hakijan kanssa kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita tarvittaessa haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Kullanhuuhdonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuuhdonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiallisesti sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuuhdontaa harjoitetaan.

Asian selvittämiseksi kaivosviranomaisen on pyytänyt lausunnot saamelaiskäräjiltä, alueen paliskunnalta ja Metsähallitukselta.

Sallivaaran paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 299 000 ha. Sallivaaran paliskunnan alueelle sijoittuu 68 kpl lainvoimaisia kullanhuhdontaan oikeuttavia lupia, pinta-alaltaan yhteensä noin 251 ha. Kyseisen lupahakemuksen läheisyyteen (2 km säteellä alueesta) sijoittuu 36 ha, 9 kpl. Alueen läheisyyteen ei sijoitu kullanhuhdontalupahakemuksia.

Lupahakemusalueen läheisyydessä ei ole retkeilytarkoitukseen käytettäviä reittejä.

Kaivosviranomaisen on arvioinut tämän luvan nojalla sallitun toiminnan mahdollista haittaa ja olennaista vaikutusta harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria saamelaisten kotiseutualueella. Toiminnan luonteen ja laajuuden sekä ennakoitavissa olevien vaikutusten perusteella kaivosviranomaisen arvioi, ettei tämän kullanhuhdontaluvan lupamääräysten mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueen muiden maankäyttömuotojen kanssa yhdessä olennaisesti heikennä edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja tai ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria

5. Yhteisvaikutusten arviointi

Kaivosviranomaisen on tehtävä yhteisvaikutusten arviointi, missä tarkastellaan alueella olevien kullanhuhdontalupien yhteisvaikutuksia saamelaisten elinkeinoon, saamelaiskulttuuriin sekä poronhoitoon. Kaivosviranomaisen omien selvitysten ja havaintojen lisäksi yhteisvaikutusta arvioidessa on huomioitu lausunnoissa esiin tulleet seikat sekä alueiden ja toimintojen kokonaismäärä, sijainti ja toiminta.

Kyseessä oleva kullanhuhdontalupa oikeuttaa luvanhaltijan suorittamaan lupa-alueella kullanhuhdontaa perinteisellä menetelmällä eli lapiokaivuulla. Alueella ei saa käyttää koneita kaivuutyön suorittamiseen. Voimakone (aggregaatti) tai polttomoottoripumput ovat sallittuja veden pumppaamiseen huhdontakouruun.

Lapiokaivuulle on tyypillistä, että kaivetut kuopat ovat matalia. Lupa-alueesta on ns. avattuna enintään muutamia kymmeniä neliömetrejä kerrallaan, ja kaivuun edetessä tehtyjä kaivantoja täytetään huhdotulla maa-aineksella ja kuoppien reunat luiskataan loivemmaksi.

Lapiokaivuun vaikuttavuus on lupa-alueeseen pientä. Kaivuukauden aikana käsiteltäväksi haettujen maamassojen määrä on enimmillään 20 m³, tarkoittaen että metrin syvyisenä säännöllisenä kaivantona kuopan mitat olisivat 4 m x 5 m x 1 m (kaivuusyvyys). Lupa-alueen pinta-ala on 7,0 ha, joten kunakin kaivuukautena saa auki kaivaa n. 0,03 % alueen kokonaispinta-alasta.

Voimassa olevien lupien mukainen toiminta kullanhuuhdonta-alueilla vaikuttaa porojen laidunkiertoon kesän ja syksyn aikana. Lupien mukainen toiminta ei muodosta fyysistä estettä porojen liikkumiselle muuten kuin kaivuun alla olevalla kohdalla.

Lupaehdot noudatettaessa, kyseisen lupa alueella olevien kullanhuuhdonta-lupien kanssa ei olennaisesti heikennä edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria eikä aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 24 §. Kaivosviranomaisen on harkittava alueella olevien kullanhuuhdonta-lupien yhteisvaikutukset saamelaiselinkeinoihin tai saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon.

Vaikutukset Lemmenjoen Natura-2000 -alueeseen

Lupa-alueella tulee huomioida Natura-aluetta koskevat säännökset ja olemaan merkittävästi heikentämättä luonnonarvoja.

Alueella on aiemmin harjoitettu kullankaivuuta, eikä alueella esiinny Lapin ELY-keskuksen lausunnon mukaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja luontotyyppejä, luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteiden 1 ja 3 koko maassa rauhoitettujen eläin- ja kasvilajien esiintymiä, liitteiden 5 ja 6 esiintymis- tai havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin luontotyyppejä. Lupa-alueella tai sen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen, luonnonsuojelulain 73 § nojalla rauhoitettujen suurten petolintujen pesäreviirejä.

Tämän kullanhuuhdonta-luvan nojalla alueella saa harjoittaa kullanhuuhdonta perinteisellä menetelmällä eli lapiokaivuulla. Alueella ei saa käyttää koneita kaivuutyön suorittamiseen. Voimakone (aggregaatti) tai polttomoottoripumput ovat sallittuja veden pumppaamiseen huuhdonta-kouruun. Kaivosviranomaisen arvioi, että kullanhuuhdonta-lupahakemuksen mukainen lapiolla tehtävä kullanhuuhdonta noudattamalla tässä kullanhuuhdonta-luvassa annettuja lupamääräyksiä ei heikennä alueen luonnonarvoja, jolloin Natura-arviointia ei tarvita.

6. Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdonta-luvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kullanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kullanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2021) 9 §.

7. Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijan saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 29 §.

8. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

9. Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava **1400** euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Tässä kullanhuuhdontalupapäätöksessä

määrätty vakuus on asetettava viimeistään 30. päivänä siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 107 § ja 110 §. Vakuus määräytyy hakemuksessa esitetyn kaivumenetelmän, kaivumäärän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella on suunniteltu harjoitettavan lapiokaivua ja kulku alueelle on vaikea.

10. Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 27 §, asetus kaivostoiminnasta 7 §.

11. Rakentaminen

Tämä kullanhuuhdontalupa ei oikeuta rakentamiseen, eikä alueelle ole tarkoitus rakentaa uusia kaivoslain tarkoittamia rakennuksia tai rakennelmia. Rakennusten ja rakennelmien rakentaminen Lemmenjoen kansallispuiston alueella on kielletty, poikkeaminen tästä kiellosta edellyttää lain (521/2023) 21 c §:n mukaisesti Metsähallituksen lupaa.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 26 §, sekä Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta (521/2023) § 21 c.

12. Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 102 §.

13. Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki 103 §.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla sitä 22.9.2025 – 29.10.2025. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 29.10.2025.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sallivaaran paliskunnalle 22.9.2025
Sallivaaran paliskunnan lausunto 10.10.2025 (liite 3).
- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 22.9.2025
Metsähallituksen lausunto 24.10.2025 (liite 4).
- 3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 22.9.2025
Inarin kunnan lausunto 21.10.2025 (liite 5).

- 4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 22.9.2025
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 13.1.2025 (liite 6).
- 5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 22.9.2025
Saamelaiskäräjien lausunto 12.11.2025 (liite 7).
- 6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseumo Siidalle 22.9.2025
Saamelaismuseumo Siidan lausunto 21.10.2025 (liite 8).

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lausunnoissa esitetyt kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Sallivaaran paliskunta on lausunnossaan pyytänyt kaivosviranomaiselta poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluita ennen luvan myöntämistä. Kaivosviranomaisen toteaa, että poronhoitolain 53 § edellyttää valtion viranomaisilta neuvotteluita, mikäli suunnitellaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Kaivosviranomaisen katsoo, että tässä kullanhuuhtontaluvassa sallittu perinteinen lapiolla tapahtuva kullanhuuhtonta alueella, jossa on ennenkin harjoitettu kullanhuuhtontaa, ei ole olennaisesti poronhoitoon vaikuttavaa toimintaa. Näin ollen kaivosviranomaisen ei pidä tämän kullanhuuhtontaluvan osalta neuvottelujen järjestämistä tarpeellisena.

Muilta osin kaivosviranomaisen toteaa, että tässä luvassa on annettu kaivoslain edellyttämät määräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (Lupamääräys 3). Kullanhuuhtontaluvan haltijan on mm. estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivuukuoppiin ja merkittävä tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville ihmisille ja eläimille. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Kaivannot tulee merkata maastoon heijastinkepeillä. Lisäksi kullanhuuhtontan tarvikkeet on varastoitava alueelle keskitetysti siten, ettei niistä aiheudu poronhoidolle haittaa.

Mahdolliset poronhoitotyöt alueella tulee ottaa toiminnassa huomioon ja tämän mahdollistamiseksi toiminta alueella on tarvittaessa keskeytettävä paliskunnan pyynnöstä. Kullanhuuhtontaluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaidat. Poronhoitoon liittyviä rakenteisiin ei saa kajota ilman asianosaisen paliskunnan lupaa, ja kulkemiseen on käytettävä valmiita veräjiä.

Tämän lisäksi tässä kullanhuuhdontaluvassa annetaan määräykset jälkitoimenpiteistä kullanhuuhdontaluvan rautessa (lupamääräys 7), sekä vahinkojen ja haittojen korvaamisesta (lupamääräys 13) mikäli niitä aiheutuu.

Selitys

Hakijalta on pyydetty selitys 2.4.2026. Hakija on toimittanut selityksen 30.4.2026 (liite 11)

Selityksessään luvanhaltija sitoutuu keskeyttämään huuhdontatoiminnan ja veden pumppauksen välittömästi, mikäli paliskunnalla on tarve ajaa poroja alueen läpi tai suorittaa muita ajankohtaisia poronhoitotöitä. Vesi ohjataan ja selkeytetään tarkasti siten, että Kaarreojan luonnonmukainen tila ja veden laatu säilyvät muuttumattomina. Menetelmän mukauttaminen kevyeksi lapiokaivuuksi sekä valmius joustavaan yhteistyöhön paliskunnan kanssa takaavat, ettei toiminta heikennä saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa kulttuuriaan tai poronhoidon edellytyksiä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

TIEDOKSI LUVAN HALTIJALLE

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Lupa- tai muun asian ratkaisemisesta ja muutoin tämän lain mukaan toimimisesta säädetään tämän lain lisäksi luonnonsuojelulaissa (9/2023), ympäristönsuojelulaissa (527/2014), erämaalaissa (62/1991), alueidenkäyttölaissa (132/1999), rakentamislaisissa (751/2023), vesilaissa (587/2011), poronhoitolaissa (848/1990), säteilylaissa (859/2018), ydinenergialaissa (990/1987), muinaismuistolaisissa (295/1963), maastoliikennelaissa (1710/1995), patoturvallisuuslaissa (494/2009), hallintolaissa (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), saamelaiskäräjistä annetussa laissa, saamen kielilaissa (1086/2003), kielilaissa (423/2003), ulkomaalaisten yritystojen seurannasta annetussa laissa (172/2012), eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetussa laissa (470/2019), valtion etuusto-oikeudesta erällä alueilla annetussa laissa (469/2019) ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annetussa laissa (468/2019) sekä lisäksi muualla laissa. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Luvan muuttaminen ja raukeaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on kaivoslain 69 §:n mukaan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta, mikäli kullanhuuhdontaa koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa.

Kaivosviranomaisen on päätettävä, että kullanhuuhdontalupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Kullanhuuhdontalupa raukeaa ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiselle.

Luvan voimassaolon jatkaminen

Kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksistä säädetään kaivoslain 65 §:ssä sekä Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta 27 §:ssä.

Kaivoslain 65.1 §:n mukaan kullanhuuhdontaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Kaivoslain 65 §:n mukaisesti kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) kullanhuuhdonta on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) kullanhuuhdonta-alueella on edelleen maalajeista huuhdottavaa kultaa niin runsaasti ja sellaisessa muodossa, että kullanhuuhdonnan jatkamiselle on edellytykset;
- 3) kullanhuuhtoja ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain 34 §:ssä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan hakijalle. Päätös toimitetaan niille kunnille, lupa- ja valvontavirastolle ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille, jos se kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee kaivoslain 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, sekä paliskunnalle, mikäli se kohdistuu erityiselle poronhoitoalueelle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella kaivosviranomaisen verkkosivuilla (www.tukes.fi). Tieto kuulutuksesta julkaistaan toiminnan vaikutusalueen kunnassa kuntalain 108 §:n mukaisesti.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 795 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Maija Viikinen, puh. 029 5052 166, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitelty ylitarkastaja Maija Viikinen ja ratkaissut ylitarkastaja Heikki Puhakka.

LIITTEET Liite 1. Valitusosoitus
 Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
 Liite 3–8. Lausunnot
 Liite 9. Kullanhoidontakorvaukset INFO
 Liite 10. Ohjeet vakuuden asettamiseen
 Liite 11. Hakijan selitys

TIEDOKSI Sallivaaran paliskunta
 Lupa- ja valvontavirasto
 Metsähallitus
 Saamelaiskäräjät
 Saamelaismuseo Siida
 Inarin kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöksen julkaisemisesta.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, Lupa- ja valvontavirasto ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan
- 5) valittajan nimi ja kotikunta
- 6) valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus
- 7) myös sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan toimittaa (prosessiosoite)

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua

käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valitus tehdään ensisijaisesti hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu 310 euroa**. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

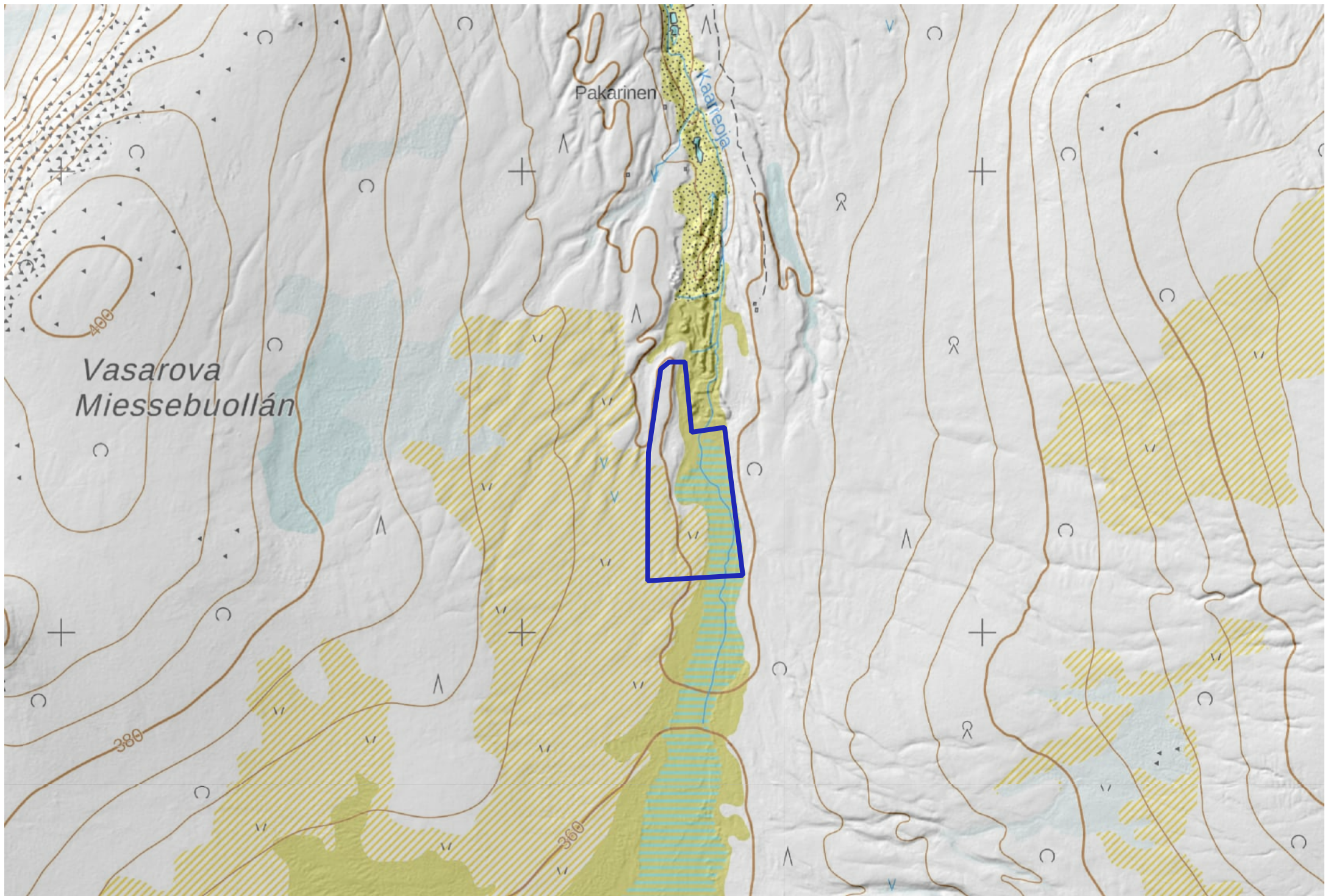
käyntiosoite: Torikatu 34–90, 90100 Oulu

postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

puhelin: 029 56 42800

faksi: 029 56 42841

sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Sállevári bálggus
Sallivaaran paliskunta

KANNANOTTO 1(5)

10.10.2025

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: Kannanotto koskien kullanhuuhdentalupahakemusta HL2019:0041, Miessipalo

Viite: Ilmoitus kuulemisesta 22.9.2025

Johdanto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on varannut tilaisuuden Sallivaaran paliskunnalle ottaa kantaa kullanhuuhdentalupahakemukseen (jatkolupa), joka koskee lapiokaivuuna suoritettavaa kullanhuuhdonta Miessipalo-nimisellä kullanhuuhdonta-alueella, lupatunnus HL2019:0041-01. Hakija ei ilmoita alueen kokoa, mikä sijaitsee Inarin kunnassa Sallivaaran paliskunnassa. Alue sijoittuu Lemmenjoen kansallispuistoon Miessijokeen laskevan Kaarreojan varteen. Hakijan mukaan ”*alue on suota ja suon reunaa, eikä siinä ole edellisten kultaryntäysten aikana kaivutöitä suoritettu ja ei sisällä siten merkittäviä luonto- ja kullanhuuhdontakulttuuriarvoja*”. Hakija esittää luvan voimassaoloajaksi kymmenen vuotta. Hakijan toimittamasta lisäselvityksestä käy ilmi, että alueelta pystyy kaivamaan noin 10–20 m³ kesässä, ja mikäli työvoimaa on enemmän, niin kaivumääräkin kasvaa. Hakijan mukaan kaivu tapahtuu lapiolla ja vesipumpulla. Hakijan mukaan ”*kaivutyön edetessä vanhaa kaivettua kuoppaa täytetään uuden kuopan huuhdotulla maa-aineksella. Tämä kaivutapa edesauttaa kaivun lopettamisen jälkeistä maisemointia.*”

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Alueella on voimassa Pohjois-Lapin maakuntakaava.

Hakija kertoo selvityksessään hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaisiin, heidän kulttuuriinsa ja kulttuuriinsa kuuluvien toimintojen harjoittamiseen, että ”*kullanhuuhdentaluvan HL2019:0041-01 toiminnan vaikutukset saamelaisiin ovat samat mitä muihinkin Suomen kansalaisiin, jotka kulta-alueella kuljeksivat.*”

Hakija toteaa kulkevensa alueelle olemassa olevia mönkijäteitä pitkin. Luvanhakijan hallinnassa on nykyisen kullanhuuhdentaluvan viereinen alue, jolla sijaitsee työntekijöille tarvittavat sosiaalililat sekä varasto kaivuvälineistölle.

Hakija toteaa, että ”*vakuuden suuruus olisi hyvä olla kulta-alueen muidenkin huuhdentalupien vakuuksia vastaava kuitenkin huomioiden, ettei huuhdotalupa-alueelle ole rakennettu*”.

Lupaviranomaisen ja hakijan välisestä sähköpostin vaihdosta käy ilmi, ettei hakija ole toimittanut kaivuun vuosiraporttia.

Sallivaaran paliskunta

Sallivaaran paliskunta sijaitsee Inarin kunnan länsiosassa erityisesti poronhoitoon tarkoitettulla alueella¹ ja saamelaisten kotiseutualueella². Paliskunta kuuluu Inarin merkkipiiriin. Paliskunta rajoittuu luoteessa Norjan rajaan, pohjoisessa Muotkatunturin, idässä Hammastunturin, etelässä Lapin ja Kuivasalmen ja lännessä Näkkälän paliskuntiin.

Sallivaaran paliskunta on pohjoissaamelainen paliskunta, jonka suurin sallittu eloporumäärä on 7500 poroa. Paliskunnassa on 122 osakasta, joista pääosa on pohjoissaamelaisia sekä inarinsaamelaisia mutta paliskunnassa on myös joitain suomalaisia poronhoitajia. Poronhoito on monille paliskunnan poronhoitajille ainoa elinkeino. Sallivaaran paliskunnassa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa sekä noudatetaan saamelaisten lakeja ja tapaoikeutta, jotka koskevat esimerkiksi poronhoitokäytäntöjä.

Paliskunnan talvilaitumet ovat pohjoisosassa ja kesälaitumet sijaitsevat paliskunnan länsi- ja eteläosissa. Paliskunnan vasomisalue sijaitsee paliskunnan keskiosassa. Kullankaivualueet sijoittuvat paliskunnan keskeisimmälle syys- ja talvilaidunalueelle.

Saamelaisen poronhoidon oikeudellinen pohja

Poronhoito on merkittävä, ikimuistoinen saamelaisten perinteinen elinkeino, jolla on pitkät perinteet saamelaisten kotiseutualueella. Perustuslain (731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mukaan lukien poronhoito³. Näin ollen saamelaista perinteistä poronhoitoa suojaa perustuslain 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskiello. Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisten kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisten oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana.

Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta. Saamelainen poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja laidunkiertoon. Laidunten yhtenäisyys, rauhallisuus, kytkeytyneisyys sekä eri vuodenaikoina käytettävät riittävät laitumet ovat kestävän saamelaisen poronhoidon keskiössä. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen ja saamelaisten lakeihin ja poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin, joista porojen paimentaminen on yksi saamelaisen poronhoidon kulmakivistä. Laidunkiertojärjestelmän ja aktiivisen

¹ Poronhoitolaki 848/1990, 2.2 §

² Laki Saamelaiskäräjistä 974/1995, 4 §

³ HE 248/1994 vp ja PeVM 17/1994 vp.

paimentamisen tarkoituksena on varmistaa kestävä laidunten käyttö. Saamelaiselle poronhoidolle on hyvin tyypillistä, että paliskuntien sisällä osakkaat muodostavat pienempiä poronhoitoyksiköitä saamelaisten omien lakien ja tapaoikeuden pohjalta, ja riippuen alueesta näitä yksiköitä kutsutaan siidoiksi, kyläryhmiksi tai tokkakunniksi.

Poronhoito-oikeus siihen kiinteästi kuuluvine vapaine laidunnusoikeuksineen on ylimuistoinen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (poronhoitolaki 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Vapaa laidunnusoikeus tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa luonnosta maan omistuksesta riippumatta. Poronhoitolaissa luetellaan rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (poronhoitolaki 2 §).

Poronhoito haetulla lupa-alueella

Hakijan kullanhuuhdontatoiminta sijoittuu Sallivaaran paliskunnan keskeisimmälle kesä-, syys- ja talvilaidunalueelle. Alueella kootaan poroja kesämerkintä- ja syyserotuksia varten ja alue sijoittuu porojen jutamiskeinolle. Porot laiduntavat alueella kesällä ja syystalvella. Alue voi olla myös muulloin käytössä ennakoimattomasti vaihtelevien luonnonolosuhteiden vuoksi. Paliskunta toteaa, että alueella on monia voimassa olevia kullanhuuhdontalupia, joista on merkittävää haittaa poronhoidolle.

Useiden tutkimusten mukaan porot välttävät mm. kullanhuuhdonta-alueita ja muita ihmistoiminnan muotoja, jotka aiheuttavat melua, hälyä, poikkeavia hajuja tai muita häiriöitä ihmisten, koneiden liikkumisen sekä erilaisten rakennelmien tai esteiden vuoksi (mm. Anttonen ym. 2011, Herrmann ym. 2014, Skarin & Åhman 2014, Eftestøl ym. 2019, Lawrence & Larsen 2019). Anttosen ym. (2011) tutkimuksen mukaan porot välttävät kullanhuuhdonta-alueita kesäaikaisen ja alkutalven elinpiirin valinnassa noin 1,5 kilometrin etäisyydelle vapaana laiduntaessaan.

Kaivuualueet eivät toiminnan päätyttyä palaudu kasvillisuudeltaan samanlaiseksi, koska maa-aineksen rakenne muuttuu toiminnan seurauksena. Kullanhuuhdontatoiminnan yhteisvaikutuksena laidunpainetta aiheutuu häiriöalueen ulkopuolisille alueille.

Paliskunta muistuttaa, että lupa-alue sijoittuu tunturialueelle. Tunturiluontotyyppi on uhanalaistumassa ilmastonmuutoksen johdosta, eikä kansallispuistoon tulisi myöntää siksi kullanhuuhdontalupia. Lisäksi paliskunta muistuttaa, että saamelaisen poronhoidon sopeutuminen ilmastonmuutokseen edellyttää olemassa olevien, eri vuodenaikoina käytettävissä olevien laidunten riittävyttä, kytkeytyneisyyttä ja hyvää kuntoa. Kansallispuistossa olleita ja olevia kullanhuuhdonta-alueita ei ole ennallistettu tai olla ennallistamassa siten, että ne palautuisivat takaisin mahdollisimman nopeasti poronhoidon käyttöön.

Sálllevári bálggus
Sallivaaran paliskunta

KANNANOTTO 4(5)

10.10.2025

Kullanhuuhdonta haetulla alueella häiritsee porojen laidunten yhtenäisyyttä, laidunrauhaa sekä paliskunnan poronhoitotöitä merkittävästi. Paliskunta katsoo siitä aiheutuvan huomattavaa haittaa saamelaiselle poronhoidolle.

Vaikutusten arviointi

Paliskunta arvioi, että haetun kullanhuuhdentaluvan sekä päättyneiden ja voimassa olevien kullanhuuhdentalupien johdosta

- ihmistoiminta lisääntyy entisestään alueella,
- häiriöalue ulottuu laajemmaksi kuin haettu lupa-alue,
- paliskunnalle aiheutuu suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä,
- laidunrauha sekä laidunten kytkeytyneisyys, riittävyys ja monipuolisuus heikentyvät,
- laidunpaine paliskunnan muille alueille lisääntyy,
- poronhoitotyöt lisääntyvät,
- luonnonmonimuotoisuus alueella heikentyy,
- toiminnalla on vesistövaikutuksia erityisesti säiden ääriolosuhteissa sekä
- uhanalaistuva tunturiluontotyyppi heikentyy.

Paliskunnan kanta

Sallivaaran paliskunta vastustaa haettua kullanhuuhdentalupaa, koska alueella harjoitetun ja yhä harjoitettavan kullanhuuhdon kumulatiiviset yhteisvaikutukset aiheuttavat paliskunnan saamelaiselle poronhoidolle poronhoitolain 2.2 §:ssä kielletyn huomattavan haitan yllä mainituin perusteluin. Haitan aiheuttaminen on myös kielletty perustuslain 17.3 §:n sisältämän saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon mukaisesti. Paliskunta muistuttaa myös, että kaivoslain (621/2011) 24 §:n 2 momentin mukaan ”*[k]ullanhuuhdentaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiireille.*”

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Mikäli kullanhuuhdentalupa myönnetään paliskunnan vastustuksesta huolimatta, paliskunta vaatii asiassa poronhoitolain 53 §:n mukaista neuvottelua ennen päätöksentekoa.

Paliskunnan muut huomiot lupahakemuksesta

Hakija ilmoittaa, että kaivuu tapahtuu lapiolla ja vesipumpulla. Hakemuksesta ei käy ilmi, mistä, miten ja mihin vesi otetaan ja minkä kokoinen vesipumppu on kyseessä. Hakemuksesta ei myöskään käy ilmi, kuinka paljon vesipumppua ja vettä käytetään toiminnan aikana. Paliskunta huomauttaa, että alue on tunturissa, jolloin pumpun ääni laajentaa häiriöaluetta lupa-alueen ympärillä. Lisäksi lupa-alueella on valtavat korkeuserot, joten vedenkäyttö

Sállvåri bálggus
Sallivaaran paliskunta

KANNANOTTO 5(5)

10.10.2025

alueella sekä ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat säiden ääri-ilmiöt lisäävät eroosiota kaivetulla alueella. Tällöin myös alueen palautuminen luonnontilaiseksi kaivuun päätyttyä vaikeutuu.

Paliskunta huomauttaa, että haettu lupa-alue sijoittuu suoalueelle, mikä on luonnollista, koska ojan molemmin puolin on suuria korkeuseroja. Paliskunta huomauttaa, ettei lupahakemuksessa oteta mitenkään kantaa kaivetun alueen vaikutuksista Kaarreojan veteen mahdollisten säiden ääri-ilmiöiden johdosta.

Mikäli lupa myönnetään, paliskunta edellyttää, että kaikki montut luiskataan ja merkitään alueelle. Merkinnät tulee voida havaita myös pimeässä. Mikäli lupa myönnetään, paliskunta edellyttää myös luvanhakijaa huolehtimaan porojen ja poronhoitajien turvallisuudesta välttämällä kevyiden pressujen, nauhojen ja narujen käyttöä, jotta porot eivät sotkeudu niihin tai jotta poronhoitajat eivät aja nauhoihin tai naruihin.

Inarissa 10.10.2025

Iisko-Henrik Näkkäljärvi
poroisäntä
Pahtajuutuantie 20
99870 INARI
puh. 040 481 7212
email sallivaaranpaliskunta@gmail.com

Tiedoksi

Saamelaiskäräjät info@samediggi.fi

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Karl Mikael Hansson Nordström	Telia Tunnistus	24.10.2025 09:41:07 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (5 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Metsähallitus
kirjaamo@metsa.fi

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 22.9.2025

Metsähallituksen lausunto kulanhuudontalupahakemuksesta HL2019:0041 Miessipalo, Lemmenjoen kansallispuisto, Inari, Telilä A

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kuuluttanut kaivoslain 40 §:n nojalla kulanhuudontalupahakemuksen. Hakemusalue, jonka pinta-ala on 7 hehtaaria, sijaitsee Miessijokeen laskevan Kaarreojan latvoilla Lemmenjoen kansallispuistossa Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimalla kiinteistöllä 148-891-1-1. Hakemusalueella on tarkoitus harjoittaa lapiokaivuuta ja arvio vuosittaisesta kaivumäärästä on 10-20 m³.

Kyseessä on 10-vuoden jatkoaikahakemus 18.6.2024 päättyneelle kulanhuudontaluvulle. Hakija ei ole toimittanut kaivoslain 28 §:n mukaista selvitystä käsitellyistä maamääristä edellisen huudontaluvan neljältä vuodelta, vaan toteaa selvitystä pyydettyä toiminnan olleen vähäistä. Metsähallitus esittää, että kaivosviranomaisen arvioisi, täyttyvätkö kaivoslain 65 § 1 ja 3 momentin kohdat sekä asetuksen kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §:n perusteet kulanhuudontaluvan jatkamiselle.

Luonnonsuojelulain huomioiminen

Sen lisäksi mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa ja muutoin kaivoslain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (9/2023, LSL). Kaivoslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 126/2022) todetaan luonnonsuojelulain soveltamisesta, että "- Tämä edellyttää kaivosviranomaisen muun muassa asettavan riittävän tarkkoja lupamääräyksiä sen varmistamiseksi, ettei luvan mukainen toiminta aiheuta luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta". Metsähallitus toteaa, että lupaharkinnassa ja kulanhuudontaluvussa annettavissa määräyksissä tulisi huomioida muun muassa Natura 2000-aluetta koskevat säännökset sekä kansallispuiston rauhoitussäännökset.

Natura 2000 -alue

Hakemusalue sijaitsee Lemmenjoen kansallispuisto -nimisellä Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella (FI13000201). Natura-alue on perustettu erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC). Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä

suojelualueena (SPA-alue). Natura-alueen suojelun perusteena ovat alueella esiintyvät yhteensä 22 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja 7 liitteen II lajia sekä 48 lintudirektiivin mukaista lajia. Hakemusalueella esiintyy aapasuot (7310), tunturijoet ja purot (3220), luonnontilaiset jokireitit (3210) ja tunturikankaat (4060) -luontotyyppiä.

Luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. LSL 35 §:ssä säädetään arviointivelvollisuudesta. Hankkeesta vastaavan on asianmukaisella tavalla arvioitava hankkeen vaikutukset Natura -alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, huomioiden myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa. Metsähallitus kiinnittää huomion siihen, että hakemuksen mukaan alueella ei ole tehty kaivutöitä. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta Metsähallitus viittaa kullanhuuhtontalupahakemuksen HL2023:0015 yhteydessä lausumaansa (19.6.2024).

Lemmenjoen kansallispuisto

Hakemusalue sijaitsee myös Lemmenjoen kansallispuiston alueella. Kansallispuiston rauhoitussäännöksistä säädetään lain (521/2023) 21 b ja 21 c §:issä. Kansallispuistossa saa kaivoslain (621/2011) mukaisesti huuhtoa kultaa perinteisin menetelmin ilman konevoimaa sekä Metsähallituksen luvalla rakentaa mainitun lain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun rakennuksen tai rakennelman kullanhuuhtontaa varten. Kullanhuuhtonnalla ei saa vaarantaa kansallispuiston perustamistarkoitusta. Hallituksen esityksessä (HE 270/2022 vp, s. 35) tarkennetaan säännöstä kaivun osalta toteamalla, että Lemmenjoen kansallispuistossa sallittaisiin kansallispuiston perustamistavoitteiden mukaisesti käsivoimin lapiokaivuna harjoitettava perinteinen kullanhuuhtonta, ilman moottoroituja työvälineitä.

Tukesin aineiston perustella (tilanne 9.5.2025) Lemmenjoen kansallispuistossa on voimassa olevia kullanhuuhtontalupia 65 kappaletta 365 hehtaarin alueella. Vastaavasti kullanhuuhtontalupahakemuksia on 9 kappaletta 36 hehtaarin alueella.

Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit

Hakemusalueelta ei tällä hetkellä tunneta uhanalaisten lajien esiintymiä tai suojeltuja luontotyyppiä.

Kulttuuriperintö

Alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia muinaisjäännöksiä, rakennusperintökohteita tai muita kulttuuriperintökohteita. Muinaismuistolain suojaamat kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Yli 100-vuotiaat rakennusten ja rakennelmien rauniot ja muut ihmistoiminnan jättämät jäännökset ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäännos,

jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Saamelaismuseo Siitalle, joka päättää jatkotoimenpiteistä. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet tulee ottaa huomioon maankäytössä niin, ettei niitä vahingoteta.

Vesistö ja kalasto

Metsähallitus toteaa, että Lemmenjoen vesistö ja sen sivujoet ovat tärkeitä sekä paikallisten, että ulkopaikkakuntalaisten kalastuskohteina. Kyseisen vesistöalueen arvokkaimmat kalalajit ja kannat ovat riippuvaisia sekä veden- että pohjanlaadusta. Hyväkuntoiset ja pohjarakenteeltaan monimuotoiset kutu- ja poikastuotantoalueet, sekä riittävän syvyyden ja syvyysvaihtelun omaavat suvannot ja nivat, ovat keskeinen tekijä virta- ja koskikutuisten kalalajien elinkierron onnistumisessa.

Kullanhuuhdonnan ja -kaivuun riskit kalakannoille ja kalastukselle ovat erityisesti morfologiset muutokset uomissa sekä virtaamien pieneneminen luontaiseen tilaan verrattuna. Uomista johdetaan vettä niiden ulkopuolelle huuhtontaa ja seulontaa varten, jolloin uoman luontainen vesimäärä vähenee. Pääasiallinen tekijä morfologisille muutoksille on kaivuutyöt ja veden avulla tapahtuva huuhtonta, joka aikaansaa kiintoainepartikkeleiden huuhtoutumista vesimassassa ja täten lisää kiintoainekuormitusta. Metsähallitus tulee esittämään yhteistarkkailun laajentamista myös morfologisten muutoksien seurantaan sekä kalataloustarkkailuun kaikkeen kullanhuuhdontaan ja kaivuuseen liittyen sekä lvalojoen-, Tankajoen ja Lemmenjoen vesistöalueilla. Samalla tulisi ottaa huomioon kaivuukohteina olevien jokien- ja purojen kyky vastaanottaa kuormitusta ja säädellä kullankaivuuta ja -huuhdontaa yhteisvaikutusten arviointia käyttäen

Riskien hallintaa on myös parannettava luvittamisen kautta. On ilmeistä, että sään ääri-ilmiöt tulevat lisääntymään ja eroosiolle herkät rinteissä sijaitsevat kasvittomat kaivuumassat tulevat altistumaan entistä suuremmille huuhtoumille sekä sademäärille tulevaisuudessa. Pääsääntöisesti hakemuksissa todetaan kaivuutyön ja huuhdonnan vaikutuksien olevan olemattomia vastaanottaville vesistöille, mutta volyymin ja kaivuutyömaiden määrän kasvaessa yhteisvaikutuksia väistämättä syntyy edellä mainituin tavoin vastaanottavissa vesistöissä. Lupaviranomaisten tulisi käyttää yhteisvaikutuksien arvioita parhaan käytettävissä olevan tiedon kautta.

Lisäksi Metsähallitus toteaa, että Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 24.5.2024. Maakuntakaavassa Lemmenjoki osoitetaan arvokas vesistö -merkinnällä (av-6581). Arvokas vesistö -merkintä perustuu maakuntakaavassa osoitettujen vesistöjen lohi- ja taimenkantojen suojelubiologiseen ainutlaatuisuuteen sekä Suomen että maailmalaajuisessa perspektiivissä. Merkintää koskee

suunnittelumääräys: "Vesistöalueen ympäristön suunnittelussa ja käytössä on huolehdittava, ettei vesistöjen tilaan vaikuttavissa toimenpiteissä vesistön erityisiä luonnon- ja kalastusarvoja heikennetä." Kaavaselostuksen (s. 182) mukaan suunnittelumääräystä sovellettaessa tulee huomioida toimenpiteiden kumulatiiviset vaikutukset. Yksittäisenä jokin hanke voi olla vaikutuksiltaan pieni, mutta yhdistettynä useaan pieneenkin hankkeeseen samalla vaikutusalueella, voivat yhteisvaikutukset muodostua merkittäviksi. Kaivoslain 46 §:n 6 kohdan mukaan kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kullanhuuhdontalupaa koskevassa harkinnassa tulee jatkossa ottaa huomioon maakuntakaava ja edellä mainittu kaavamääräys.

Vakuus

Kaivoslain 107 §:n mukaisen vakuuden tulee olla riittävä turvaamaan jälkitoimenpiteet ja mahdollisesta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat. Vakuuden suuruutta määritettäessä tulee huomioida alueen luonnonsuojelullinen arvo, kullanhuuhdonnassa sallitut menetelmät sekä alueen luonnontilaan palauttamisen kustannukset. Kun kullanhuuhdonta-alue tulee sijoittumaan kansallispuistoon ja Natura-alueelle, on kyse sellaisesta erityispiirteestä, joka tulee ottaa huomioon vakuutta asetettaessa ja riittävän vakuuden määrää arvioitaessa.

Yleiset asiat

Mikäli luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät, kun edellä kuvattu lupaharkinnan perusteena oleva luonnonsuojelulain mukainen arvio on laadittu asianmukaisesti, tulee lupapäätöksessä ottaa huomioon seuraavat näkökohdat:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-ainesten pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltaila.
- Kaivukauden päättyessä on jyrkät kaivantojen reunat luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi. Näillä toimenpiteillä parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään vahinkoja. Metsähallitus katsoo, että kullanhuuhdontaluvan saaja on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja/tai kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista.
- Kaivutyöhön liittyvä leiriytyminen ja muu toiminta tulee tapahtua kullanhuuhdonta-alueen sisäpuolella. Hakija ei hae lupaa rakentamiselle tai muulle rakennelmalle, vaan toteaa vireisen huuhdonta-alueen rakennelmineen olevan hallinnassaan.

- Pystypuiden kaataminen on lähtökohtaisesti kielletty. Mikäli kullanhuudonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon Metsähallituksen kanssa. Puuston poisto on rajattava vain välttämättömään ja puut on korvattava. On huomioitava, että kaivoslain mukaan kullanhuudontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ei saa aiheutua merkittävää maisemallista haittaa.
- Ajoneuvoilla maastossa ajaminen vaatii aina maanomistajan luvan. Metsähallitus huomauttaa, että hakijan mainitsema mönkijätie ei ole tie, vaan maastoon ajamalla syntynyt ura, jolla liikkuminen vaatii aina Metsähallituksen maastoliikenneluvan. Metsähallitus myöntää sulanmaanajan maastoliikenneluvan vain raskaan tarpeiston viemiseen ja ohjeistaa hoitamaan huoltoajot kullanhuudonta-alueille lumipeitteisenä aikana.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet maankäytön erityisasiantuntija Tuija Kangasniemi sekä Eräpalvelujen kalastuksen erityisasiantuntija Juha Heinonen.

Mikael Nordström
Asiointijohtaja
Metsähallitus, Luontopalvelut

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Reetta-Mari Tammela	Suomi.fi	20.10.2025 15:28:51 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (1 sivu)

Kansilehden sivu 1/1

Inarin kunta Tekninen osasto

TUKES

**Inarin kunnan lausunto kunnan alueelle kohdistuvasta
kullanhuuhdontalupahakemuksesta
HL2019:0041**

TUKES on pyytänyt Inarin kunnan lausuntoa kullanhuuhdontalupahakemuksesta nro HL2019:0041.

Hakemus ei kohdistu yleiskaava- tai asemakaava-alueelle. Lupahakemuksen käsittelyssä tulee ottaa huomioon alueen kaikkien valtausten kumulatiiviset vaikutukset alueen maankäyttöön, kuten luontaiselinkeinojen harjoittamiseen, maa- ja metsätalouteen.

Valtausalue tulee merkitä maastoon selkeästi.

Reetta-Mari Tammela
Tekninen johtaja

Valmistelija: Pekka Mäkyne, mittausinsinööri

Lappi

13.1.2025

TUKES

kaivosasiat@tukes.fi

**LAUSUNTO METSÄHALLITUKSEN HALLINNASSA OLEVALLE VALTIOMAA-
ALUEELLE KOHDISTUVASTA KULLANHUHDONTALUPAHAKEMUKSESTA
LUPATUNNUS HL2019:0041**

Kullanhuhdontalupa-alue sijaitsee Inarin kunnassa Lemmenjoen kansallispuistossa Miessijokeen laskevalla Kaarreoajalla.

Lemmenjoen alue on perustettu luonnonsuojelulain mukaiseksi kansallispuistoksi.

Lemmenjoen kansallispuisto on liitetty Euroopan unionin Natura 2000- suojelualueverkkoon (FI130 0201). Natura-alue on sekä luonto- että lintudirektiivin mukainen suojelualue (SCI ja SPA).

Puisto on luontotyypeiltään monipuolinen ja vaihteleva. Alue on tärkeä pohjoisten metsien, soiden ja jokiluonnon suojelun kannalta. Alueella pesii runsas linnusto.

Kullanhuhdonta-alue sijaitsee poronhoitolain (1990/848) tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella Sallivaaran paliskunnassa. Alue on Saamelaisten kotiseutualuetta (laki saamelaiskäräjistä 1995/974 4§) ja se on Metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion maata.

Luontoarvojen suojele

Lupahakemusalueella ei ole tiedossa olevia luonnonsuojelulain (9/2023) 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja luontotyyppisiä, luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteiden 1 ja 3 koko maassa rauhoitettujen eläin- ja kasvilajien esiintymiä, liitteiden 5 ja 6 esiintymis- tai havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteiden II ja IV eläin- tai kasvilajien havaintopaikkoja.

Lupahakemusalueella tai sen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen, luonnonsuojelulain 73 § nojalla rauhoitettujen suurten petolintujen pesäreviirejä.

Mikäli alueella havaitaan edellä mainittuja lajeja, on huuhdontatoiminta järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta, kuten lajin heikentämistä tai häviämistä eikä lajin elinympäristön heikentämistä tai tuhoutumista.

Tarvittaessa edellä mainitut laji- ja luontotyyppiesiintymät, samoin kuin vesilain nojalla suojellut lähteet, on rajattava huuhdonta-alueen ulkopuolelle, ellei esiintymien säilymistä voida turvata muilla toimenpiteillä

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kullanhuuhdontatoiminta ei todennäköisesti heikennä Natura-alueen luonnonarvoja eikä luonnonsuojelulain 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua arviointi- ja lausuntomenettelyä siten tarvita, kuitenkin kaikessa Natura 2000 -alueilla harjoitettavassa toiminnassa on huolehdittava siitä, ettei toimenpiteillä merkittävästi heikennetä alueen valinnan perusteena olevia luontotyyppisiä tai lajien elinympäristöjä.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmat, vesiensuojelu

Hakemukseen ei ole sisällytetty jätehuoltosuunnitelmaa.

Yhteisvaikutusten kautta yksittäiselläkin paikalla on vaikutusta alapuoliseen vesistöön. Kun vesistöalueella voi olla suurikin määrä huuhdontapaikkoja, on vaara, että toiminnasta aiheutuvalla yhteiskuormituksella on vesistön tilaa heikentävä vaikutus. Huuhdottavan aineksen käsittely tulee järjestää siten, että samentumista aiheuttava humuksen ja kiintoaineksen joutuminen alapuoliseen vesistöön estetään myös tulva-ajat huomioon ottaen.

Kalatalous

Huuhdontavesistöllä on tavallisesti, aivan vähäisiä latvapurojen yläosia lukuun ottamatta, kalataloudellista merkitystä sekä kalojen oleskelualueena että kulkureittinä ja myös kutu- ja poikastuotantoalueena. Tämä on huuhdontatoiminnassa otettava huomioon siten, että puronvarsi pensaineen ja puustoineen säilytetään mahdollisimman suurelta osin luonnontilassa ja huolehditaan em. veden laatuun kohdistuvien heikentävien vaikutusten estämisestä.

Kulttuurihistoria ja rakentaminen

Kullanhuuhdontakulttuuriarvot on kaivutoiminnassa turvattava, mikäli sellaisia on haetulla huuhdonta-alueella.

Kullanhuuhdontalupahakemuksen yhteydessä alueelle ei haeta lupaa rakentaa rakennuksia tai rakennelmia.

Kulkeminen alueelle

Alueelle kuljetaan olemassa olevia mönkijäuria pitkin.

Moottoriajoneuvon käyttö maastossa edellyttää maanomistajan luvan (maastoliikennelaki 4§)

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Ari Neuvonen ja ratkaissut luontoympäristöyksikön päällikkö Jari Pasanen.

Tämä asiakirja LAPELY/5458/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5458/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 13.01.2025 12:58

Esittelijä Neuvonen Ari 13.01.2025 12:07

SÁMEDIGGI
SÁMITIGGE
SÁÁ'MTE'Gġ
SAAMELAISKÄRÄJÄT

LAUSUNTO
12.11.2025
Dnro: 679/D.a.5./2025

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: Lausunto kullanhuuhdentalupahakemukseen HL2019:0041, Miessipalo

Lausunto: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on varannut Saamelaiskäräjille tilaisuuden ottaa kantaa kullanhuuhdentalupahakemukseen lupatunnuksella HL2019:0041, Miessipalo. Kyseessä on jatkolupahakemus alueelle, joka sijaitsee Inarin kunnassa, Kaarreojan varrella, vesistön välittömässä läheisyydessä. Hakija ei hakemuksessaan ilmoita hakemuksen kohteena olevan alueen pinta-alaa. Alueella olisi tarkoitus harjoittaa lapiokaivuuta. Hakijan toimittaman lisäselvityksen mukaan vuosittainen käsiteltäväksi suunniteltu maamäärä on n. 10–20 m³/kesä. Määrä voi hakijan mukaan olla myös enemmän, jos alueella saadaan lisää työvoimaa. Hakemusalue sijaitsee poronhoitolain (848/1990) 2.2 §:n tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaiskäräjistä annetun lain (414/2025) 4 §:ssä tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella. Hakemusalue sijaitsee niin ikään Lemmenjoen kansallispuistossa, Natura 2000-alueella sekä Sallivaaran paliskunnan alueella.

Hakemuksen kohteena oleva alue sijoittuu Sallivaaran paliskunnan keskeiselle kesä-, syys- ja talvilaidun alueelle. Aluetta käytetään porojen kokoamiseen kesämerkkausten ja syyserotusten aikaan ja alueelle sijoittuu porojen jutamisreitti. Kyseisen alueen läheisyydessä on myös muita kullanhuuhdonta-alueita, minkä vuoksi vaikutusten arviota tehtäessä olisi syytä tarkastella kullanhuuhdonnasta aiheutuvia yhteisvaikutuksia alueen saamelaiselle poronhoidolle.

Saamelaiskäräjät pitää hakijan toimittamaa saamelaiseen kulttuuriin kohdistuvien vaikutusten arviointia asiattomana ja riittämättömänä. Vaikutusten arviointi perustuu hakijan omiin mielipiteisiin, eikä siinä oteta huomioon aiheesta saatavilla olevaa tutkimustietoa. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan Tukesilla ei ole toimitetun vaikutusten arvion pohjalta edellytyksiä myöntää hakijalle kullanhuuhdentalupaa ja sen tulisi pyytää hakijaa täydentämään ja muokkaamaan arviotaan.

Edellä esitetyn perusteella Saamelaiskäräjät ei puolla kullanhuuhdentaluvan myöntämistä haetulle alueelle HL2019:0041, Miessipalo. Saamelaiskäräjät myös korostaa, että lupaharkintaa tehtäessä Tukesin tulee ottaa huomioon Sallivaaran paliskunnan toimittama lausunto (10.10.2025) asiassa.

Merk.

Leo Aikio
I varapuheenjohtaja

Laura Olsén-Ljetoff
elinkeinosihteeri

Puheenjohtaja siirsi asian I varapuheenjohtajalle 8.10.2024 tekemällään päätöksellä Saamelaiskäräjien työjärjestyksen 7 §:n 11 kohdan mukaisesti. Lausunto on hyväksytty sähköpostimenettelyllä 12.11.2025. Lausunnon valmisteluun osallistui Saamelaiskäräjien elinkeino- ja ympäristölakimiessihteeri Sarita Kämäräinen. Lisätietoja antaa: Elinkeinosihteeri Laura Olsén-Ljetoff, laura.olsen-ljetoff@samediggi.fi, puh. +358 40 617 5113.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

VIITE LAUSUNTOPYYNTÖ HL2019:0041 (SAAPUNUT 22.9.2025)
ASIA KULLANHUHDONTALUVAN JATKOHAKEMUS HL2019:0041
MIESSIPALO

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaismuseum Siidalta lausuntoa Ami Telilän kullanhuhdonnan jatkolupahakemuksesta HL2019:0041 Miessipalo. Saamelaismuseum Siida lausuu asiasta museolain (314/2019) 7 §:n mukaisena alueellisena vastuumuseona toimialansa (rakennettu ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä maisema) osalta sekä museolain (314/2019) 9 §:n mukaisena valtakunnallisena vastuumuseona erikoisalansa (saamelaiskulttuuri) osalta.

Lupahakemusalue HL2019:0041 sijaitsee Inarin kunnassa Lemmenjoen kansallispuistossa, Kaarreojan uoman varrella, Vasarovon itäosassa. Kullanhuhdontalupaa haetaan lapiokaivuulle kymmeneksi vuodeksi. Lupa-alue on kooltaan 7 ha ja vuosittainen kaivumäärä on enintään 20 m³.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 (2024) lupahakemusalue on merkinnällä Lemmenjoen kansallispuisto SL 4017. Lemmenjoen kansallispuistossa säilytetään maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot, huolehditaan ympäristövaurioiden maisemoinnista ja kehitetään opastettua retkeilyä, joiden rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti luonto- ja kulttuuriarvoihin sopeuttaen. Lupahakemusalue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja on poronhoitolain 2.2 § mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle.

Kulttuuriympäristö

Lupahakemusalueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY), mutta Lemmenjoen kulta-alue sijaitsee siitä noin 100 m päässä. Alueelta ei tunneta muinaismuistolaila (295/1963) suojeltuja kiinteitä muinaisjäänöksiä. Mikäli lupahakemusalueelta havaitaan merkkejä muinaisen ihmisen toiminnasta, kuten liesiä tai muinaisesineitä, työt on löytöpaikalla keskeytettävä ja löydöistä on ilmoitettava museoviranomaisille, tässä tapauksessa Saamelaismuseum Siidan arkeologisen kulttuuriperinnön amanuenssille.

Eija Ojanlatva
intendentti

Juha-Pekka Jona
amanuessi, arkeologinen kulttuuriperintö

Kullanhuuhdontakorvaukset

Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdentalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava **viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.**

Maksettaessa kullanhuuhdentalupaan liittyvää maanomistajakorvausta (50 €/ha) Metsähallitukselle, maksetaan monikäyttömetsien alueilla ja luonnonsuojelualueilla sijaitsevat korvaukset erikseen joko Metsähallituksen Kiinteistökehityksen (monikäyttömetsät) tai Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien (luonnonsuojelu- ja erämaa-alueet) tileille.

Maksuohjeet

Metsähallitus Kiinteistökehitys: **FI83 5000 0120 1439 03**

Metsähallitus julkiset hallintotehtävät: **FI07 5000 0120 2512 92**

Maksun selitteeksi tulee laittaa **lupatunnus** (esim. HL2019:0000), **kunta ja lupa-alueen nimi**. Lisäksi maksusta tulee käydä ilmi mitä maksetaan eli:

- Kullanhuuhdontakorvaus

Useita eri lupa-alueita maksettaessa kaikki informaatio ja kaikkien alueiden lupatunnusten numerot on laitettava selitteeksi.

Puustokorvaukset maksetaan Metsähallitus Metsätalous Oy:lle. Korvauksista on sovittava Metsätalouden aluepäällikön kanssa.

Lisätiedot:

Metsähallitus / Pasi Molkoselkä: +35840 3523 127

<https://www.kaivannaiset.fi/kaivostoiminta/kullanhuuhdonta/>

KAIVOSLAIN (621/2011) MUKAINEN VAKUUS

Kaivoslain 107 §:n mukaan kullanhuuhtontaluvan haltijan on asetettava vakuus mahdollisten vahinkojen ja haittojen korvaamista sekä toiminnan päättämisen jälkeisiä toimenpiteitä varten, jollei tätä ole pidettävä tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on lupapäätöksessään HL2019:0041 määrännyt vakuuden suuruudeksi **1 400 euroa**.

Vakuus kattaa:

- Toiminnan päättämisen jälkitoimenpiteet (kaivoslaki 15 §)
- Mahdollisten vahinkojen ja haittojen korvaamisen (103 §)
- Muut kaivoslakiin perustuvat velvoitteet

Miten vakuus asetetaan?

Vakuustalletus tulee tehdä pankkiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksi. Asianosaisen pankin tai tilin omistajan tulee toimittaa tilivarojen panttausilmoitus avatusta vakuustilistä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle sekä antaa sitoumus, jolla se luopuu kuittausoikeudesta kyseiseen tiliin.

Vakuustili ei saa olla määräaikainen.

Tilivarojen panttausilmoituksen allekirjoittaa pankin edustaja sekä pantattavan tilin omistaja, eli luvan saaja.

Vakuus on asetettava ennen lupaan perustuvan toiminnan aloittamista.

Tukesille vakuutta varten toimitettavat asiakirjat:

- Pankin tilivarojen panttausilmoitus (alkuperäinen kappale allekirjoituksin)

Asiakirjat tulee toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle osoitteeseen:

PL 66, 00521 Helsinki.

Maija Viikinen
ylitarkastaja

Selvitys: Kallanhuuhdontaominnan vaikutukset saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon Kaarreojalla

Hakija: Ami Telilä

Alue: Kaarreoja, Lemmenjoki

Vastaanottajat: Saamelaiskäräjät, Sallivaaran paliskunta

1. Toimintatavan mukauttaminen kohteessa

Olen toiminut Kaarreojan alueella parinkymmenen vuoden ajan. Vuodesta 2020 alkaen olen siirtynyt alueella aiemmin harjoitetusta koneellisesta huuhdonnasta pienimuotoiseen lapiokaivuun. Tällä hetkellä ja haettavalla lupakaudella maankäsittely on sovitettu kohteen nykyvaiheeseen, ollen määrältään maltillinen, noin **10–20 kuutiometriä** soraa kesäkaudessa. Tämä muutos tarkoittaa, että alueen maankäyttö on nykyisellään erittäin kevyttä ja luonteeltaan pistemäistä.

2. Yhteistyö Sallivaaran paliskunnan kanssa

Arvostan sujuvaa rinnakkaiseloä poronhoidon kanssa ja haluan varmistaa työrauhan molemmille osapuolille:

- **Joustavuus porotöiden aikana:** Sitoudun keskeyttämään huuhdontaominnan ja vedenpumpun välittömästi, mikäli paliskunnalla on tarve ajaa poroja alueen läpi tai suorittaa muita ajankohtaisia poronhoitotöitä.
- **Toiminnan yhteensovittaminen:** Nykyisessä laajuudessaan toiminta on hyvin paikallista ja hiljaista. Se mahdollistaa häiriöttömän laidunnuksen ja porojen liikkumisen aivan toimintapaikan läheisyydessä.

3. Vesienhallinta

Huuhdonnassa käytetään pientä vesipumppua (maks. 900 l/min).

- **Hallittu vedenkäyttö:** Vesi ohjataan ja selkeytetään tarkasti siten, että Kaarreojan luonnonmukainen tila ja veden laatu säilyvät muuttumattomina. Pienet käsittelymäärät varmistavat, että vesienhallinta on kaikissa olosuhteissa täysin hallittua ja vaikutukseton vesistön kokonaisuuden kannalta.

4. Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset

Tiedostan saamelaiskulttuurin perustuslaillisen suojan ja katson, että haettu toiminta soveltuu hyvin alueen muuhun käyttöön:

- **Rinnakkaiselo:** Toiminta ei rajoita kielen ja kulttuurin harjoittamista, eikä se muodosta estettä paikallisten asukkaiden perinteisille oikeuksille, kuten marjastukselle tai kalastukselle.
- **Kulttuuriperintö:** Pitkäaikainen alueen tuntemukseni varmistaa, että mahdolliset historialliset kohteet huomioidaan kaikessa toiminnassa.

5. Yhteenveto

Haettu lupa on jatkoa pitkäaikaiselle toiminnalle Kaarreojalla. Menetelmän mukauttaminen kevyeksi lapiokaivuksi sekä valmius joustavaan yhteistyöhön paliskunnan kanssa takaavat, ettei toiminta heikennä saamelaisten mahdollisuuksia harjoittaa kulttuuriaan tai poronhoidon edellytyksiä.